

De juiste zorg op het juiste moment

Fysiotherapie of osteopathie

15 Maart 2025, Zemst, Belgium
Ellen Martens, MPT, MT, CCRT, VC

**Animal rehabilitation Center Het Waterhof,
Velm, Belgium**

Waterhof Academy, Belgium

Canine Rehabilitation Institute

Florida, Colorado, Missouri: USA

Brisbane, Australia

Velm, Belgium

**Animal Physical Therapy, University Ghent,
Belgium**

1

DISCLOSURE

INSTRUCTOR CANINE
REHABILITATION
INSTITUTE

Consultant : PAW
PROSPER

2

Inhoud

- Wat is het verschil tussen fysiotherapie en osteopathie (en manuele therapie)
- Wanneer en naar wie doorverwijzen
- Welke zijn de correcte opleidingen/vooropleidingen
- Welke informatie is er nodig voor een efficiënte doorverwijzing
- Katten
- Cases

3

Fysiotherapie

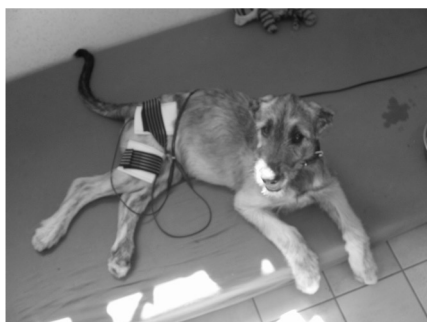

4

5

Inleiding

Doelstelling :

Herstellen, onderhouden en bevorderen van optimale functionaliteit, conditie, welzijn en levenskwaliteit, in relatie tot bewegingsstoornissen en gezondheid

6

Inleiding

Met nadruk op :

Het **voorkomen of minimaliseren** van het ontstaan, de symptomen en de progressie van **stoornissen, functiebeperkingen en handicaps** die het gevolg zijn van aandoeningen en kwetsuren.

7

Inleiding

Orthopedische en
neurologische
aandoeningen

twee van de grootste
deelgebieden van de
dierfysiotherapie

8

Opbouw revalidatietraject

- Anamnese
- Onderzoek
- Opstellen behandelplan
- Behandeling
- Evaluatie met al dan niet aanpassen van behandelplan en behandeling

9

Opbouw revalidatietraject

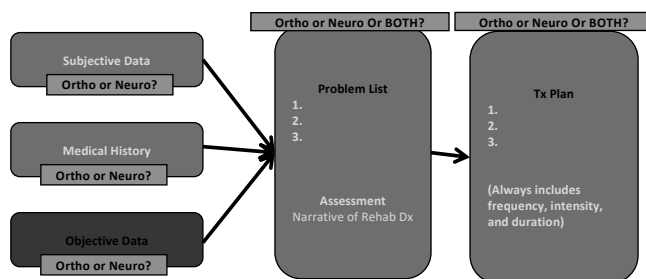
Opbouw onderzoek :

- Inspectie
- Palpatie
- Ganganalyse
- Algemeen functieonderzoek
- Specifiek functieonderzoek
- Palpatie

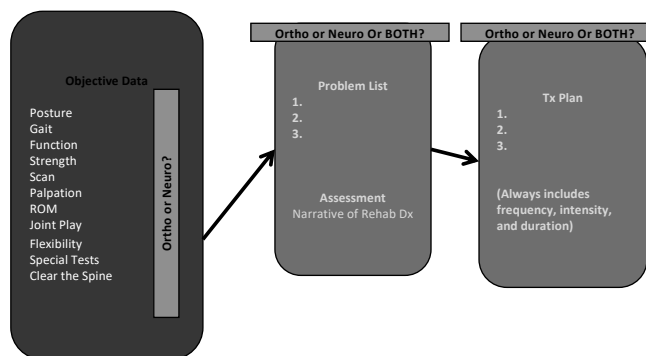
10

Opbouw revalidatietraject

11

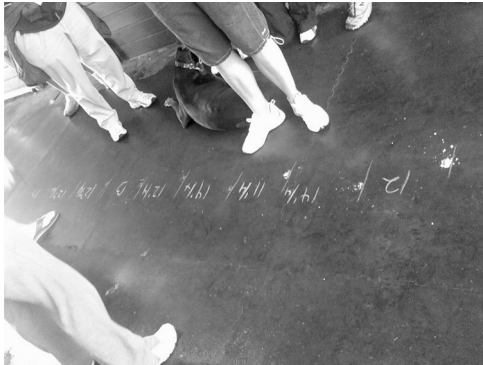
Opbouw revalidatietraject

12

Ganganalyse :

- Cornstarchtest

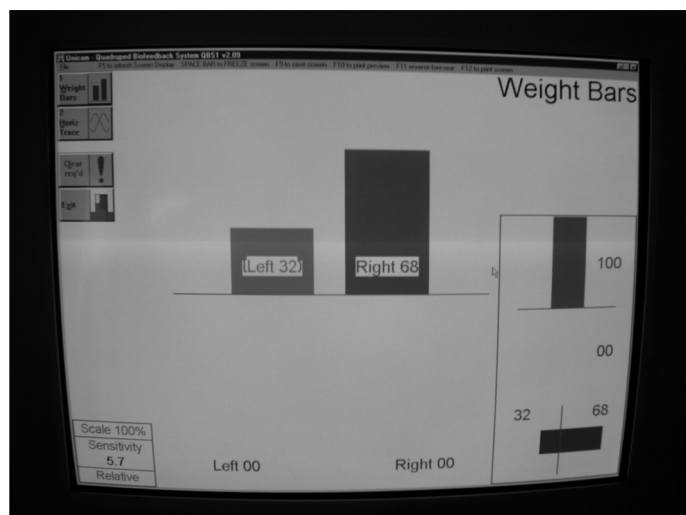
13

Belastingsonderzoek :

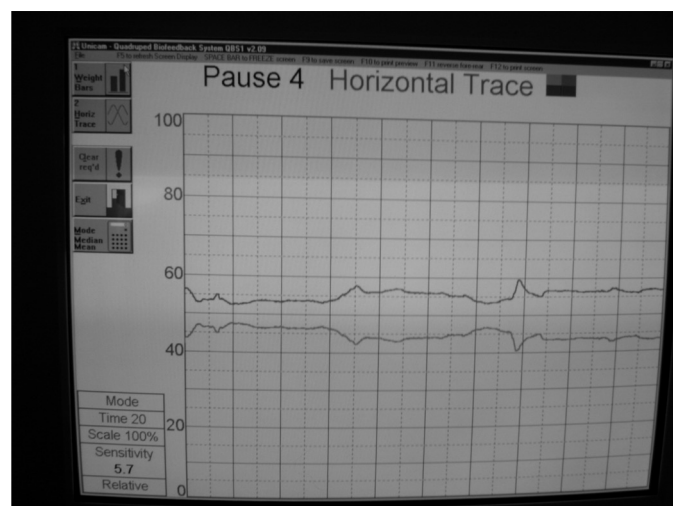
- Unicam Static Force plate

14

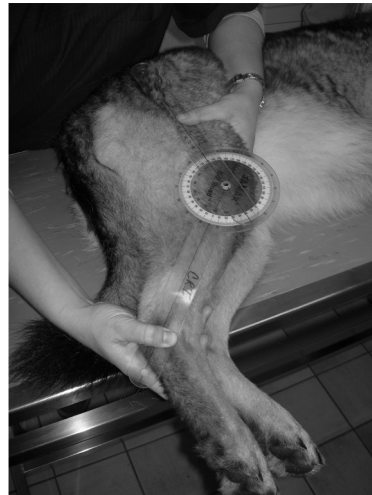
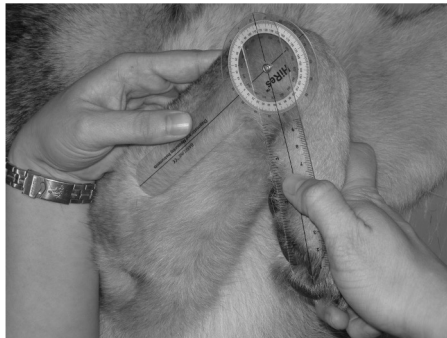
15

16

Algemeen Functieonderzoek

- Goniometrie

17

Atrofie/hypertrofie :

- Meten spieromtrek

18

Behandelplan :

- Doelstellingen
- Behandeltechnieken
- Prognose

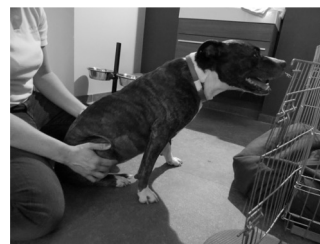

19

Treatment techniques

- Modalities (fysiotherapie) :

- ➡ Lasertherapie
- ➡ Therapeutische US
- ➡ Estim (elektrostimulatie)
- ➡ Pemf (magneetveldtherapie)

- Soft tissue mobilization (wekedelentechnieken):

- ➡ Therapeutische massage en stretching
- ➡ Dwarse fricties
- ➡ Triggerpunten

20

Treatment techniques

- Gewrichtsmobilisatie :
 - ➡ beperking gewrichtsbewegelijkheid
 - ➡ prom , arom
 - tracties, translaties
- Therapeutische oefentherapie :
 - Actieve oefeningen, hulpmiddelen, oefemateriaal
 - Verschillende doelstellingen
 - Hydrotherapie
 - Sporttechnische oefeningen
 - Thuisoefeningen

21

Treatment techniques

- Advies :
 - ➡ Thuisactiviteit
 - Thuisomgeving/hulpmiddelen
 - Externe factoren
 - Return to normal daily activity

22

Treatment techniques

Hydrotherapie :

- Onbelast of gedeeltelijk onbelast bewegen
- Drijfvermogen : 91%, 85%, 38%
- Hydrostatische druk
- Viscositeit en weerstand
- Oppervlaktespanning

23

Treatment techniques

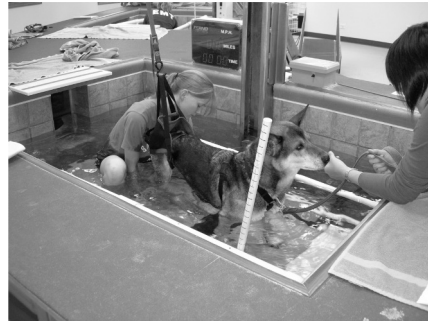
Hydrotherapie :

- Spierkracht
- Spierconditie
- Cardiorespiratoire conditie
- ROM
- Behendigheid
- Minimaliseren van de pijn

24

Indicaties

- Alle honden met orthopedische en/of neurologische problemen
- Sporthonden
- Slecht helende wonden
- Ademhalingskine

25

Indicaties

- Duidelijke indicatie/diagnose
↓↑
- Zonder duidelijke oorzaak manken/onvoldoende reageren op pijnmedicatie
- Stijver bewegen/opstaan/liggen
- Moeilijker springen/traplopen
- Ander looppatroon
- Moeilijker poot geven (poten afkuisen)

26

Vage klachten

Mogelijke symptomen :

- Niet graag op de rug laten borstelen of aaien
- Minder graag mee gaan wandelen
- Mindere prestatie (sport/werkhonden)
- Gedragsverandering
 - Agressie naar mens en/of dier
 - Onzeker/angstig
 - Minder rust vinden, nerveuzer
 - Loom/apatisch/onverschillig
 - Grommen bij aanraking/harnas aandoen, ...

27

VAGE KLACHTEN

Prestatievermindering :

- Onwillig?
- Karakter?
- Koppig?
- Lui?

Zeker werkhonden willen altijd presteren, blijven doorgaan, no matter what.

Prestatievermindering moet altijd ernstig genomen worden en gecontroleerd worden op fysiek onderliggend probleem.

28

Differentiaaldiagnoses (symptomen)

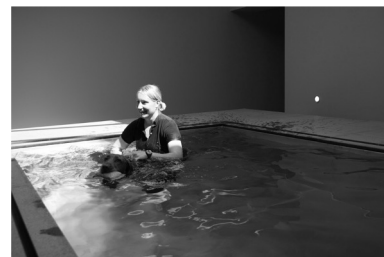
- Buikpijn/rugpijn
- Jeuk/pijn
- Pijn/zwakte
- Wat is de kip en wat het ei
 - Stress/spierspanning
 - Stress/maag/blokkades rug
 - Pijn/stress/spierspanning/blokkades/stress

29

FYSIO/OSTEO/MT

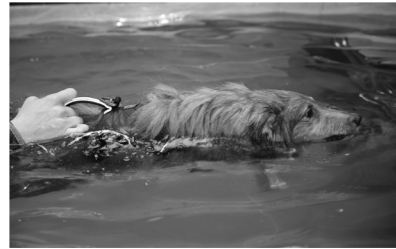
- Toepassen van fysische prikkels
- Warmte, koude, licht, druk, beweging
- Massage, mobilisatie, oefentherapie, fysiotechniek + adviezen!!!
- Circulatiebevordering, oedeemresorptie, pijnvermindering, stimulatie spierweefsel, verbeteren mobiliteit en functie

30

FYSIO/OSTEO/MT

- Doel : Stoornissen in het houdings- en bewegingsapparaat voorkomen of verbeteren.
- Indicaties : orthopedie, pre- en postoperatief, neurologie, huidziekten en slecht helende wonden, sportfysiotherapie
- Contra-indicaties : koorts, maligne tumoren, infectieziekten, septische ontstekingen

31

FYSIO/OSTEO/MT

- Dikwijls symptomatische behandeling (HD, artrose, hernia, ...) ⇒ lichaam zo goed mogelijk laten functioneren (en leren functioneren) met zijn beperking
- Oorzakelijke behandeling : sportblessures, sommige orthopedische aandoeningen
- Preventieve behandeling

32

FYSIO/OSTEO/MT

Duidelijke indicatie/diagnose

Vage klachten

33

FYSIO/OSTEO/MT

Samenvatting :

1. Behandelen van de oorzaak van de biomechanische restricties die de laesies en de pijn onderhouden
2. Behandelen van de ontsteking en de pijn
3. Bevorderen van het genezingsproces
4. Sportbegeleiding
5. Voorkomen van secundaire problemen

34

35

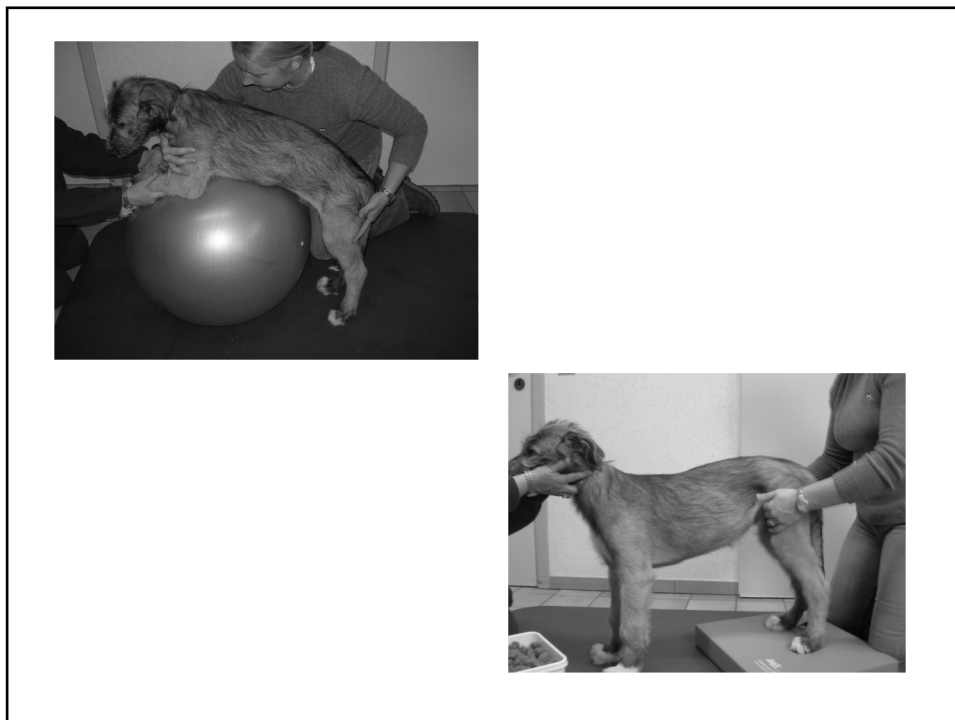
36

37

38

39

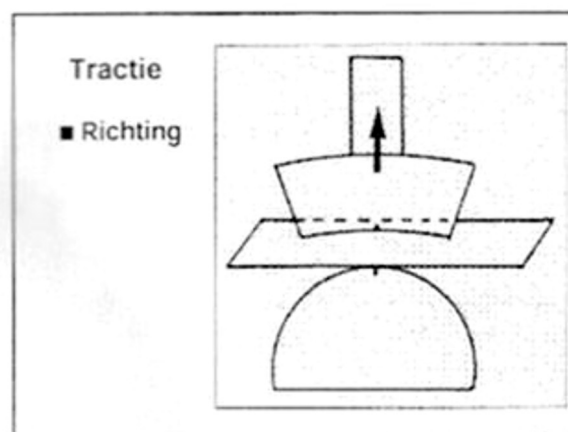
40

FYSIO/OSTEO/MT

- Specialisatie in de fysiotherapie → alle manueel therapeuten zijn ook fysiotherapeuten
- Richt zich in het bijzonder op de functies van gewrichten, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en evidence based research
 - ⇒ verbeteren van de gewrichtsbewegelijkheid door translatorische bewegingen, uitgevoerd onder lichte tractie
- MT = gewrichtsonderzoek en behandeling door translatorisch glijden en tracties (↔ mobilisaties in de fysio) + weke delen technieken

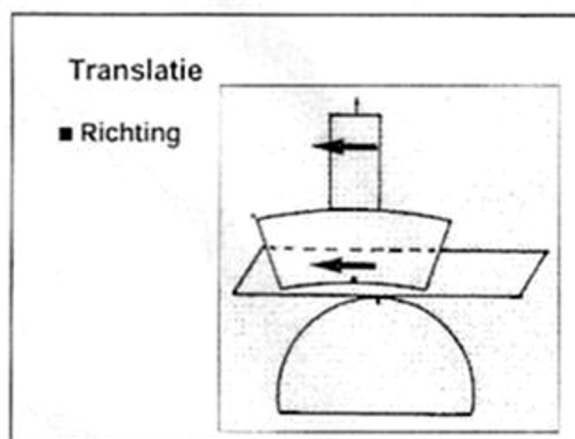
41

FYSIO/OSTEO/MT

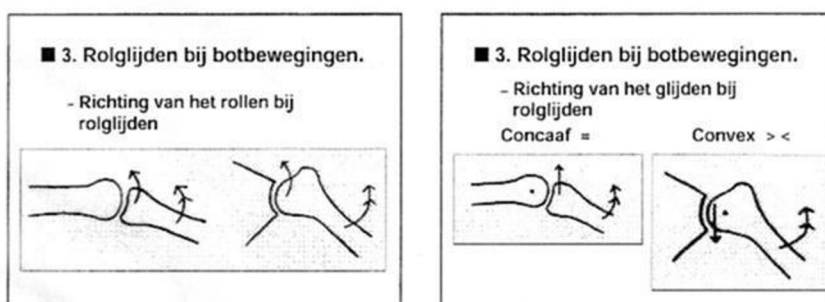
42

FYSIO/OSTEO/MT

43

FYSIO/OSTEO/MT

44

FYSIO/OSTEO/MT

Samenvatting :

- Specialisatie in de fysiotherapie
- Richt zich voornamelijk op gewrichten en bijhorende weke delen
- Therapie : tractie en translatorisch glijden, uitgaande van de rolglij beweging
- Doel : gewrichtsbewegelijkheid verbeteren

45

FYSIO/OSTEO/MT

Casus : heupgewricht

- Hond met heupartrose : manken, stijfheid, moeilijker opstaan en springen
- Onderzoek : beperkte extensie en abductie → karakteristieke bewegingsbeperkingen van het heupgewricht door gelijkmatige verschrompelingsprocessen van het gewrichtskapsel (kapsulair patroon)

46

FYSIO/OSTEO/MT

Behandeling :

- → tractie : pijnstillend of rekking van het gewrichtskapsel
- → translatorisch glijden in of tegengesteld aan de richting van de bewegingsbeperking : specifieke mobilisatie en rek van het gewrichtskapsel met als doel het vergroten van de gewrichtsbeweeglijkheid

47

FYSIO/OSTEO/MT

- Vroeger specialisatie in de fysiotherapie
- Nu aparte opleiding → niet alle osteopaten zijn fysiotherapeuten
- Ontdekt door Dr. Still in de USA, eind 19e eeuw. Verloor 3 kinderen bij het uitbreken van een virale meningitisepidemie en vroeg zich af waarom sommige personen ziek werden en anderen niet.

48

FYSIO/OSTEO/MT

- De principes van osteopathie zijn gebaseerd op de logica van de toegepaste kennis van anatomie, fysiologie en pathologie
- Musculoskeetaal
- Visceraal
- Craniosacraal

49

FYSIO/OSTEO/MT

1. Het lichaam functioneert als een eenheid
2. De structuur en de functie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden
3. Het lichaam beschikt over zelf-regulerende mechanismen
4. Een relationele therapie voor het lichaam is gebaseerd op de kennis en toepassing van deze 3 principes

50

FYSIO/OSTEO/MT

- Holistische en causale aanpak
- Iedere structuur kan op afstand elders een probleem veroorzaken.
- De link tussen beiden kan musculair, tendineus, fasciaal, neurologisch, visceraal, arterieel, ... zijn → oorzaak-gevolgketens

51

FYSIO/OSTEO/MT

Wervelkolom :

- Centrale rol als as van het lichaam
- Huisvesting van het zenuwstelsel, zowel het perifeer als autonoom zenuwstelsel

⇒ dikwijls zeer belangrijk in de osteopathie

52

FYSIO/OSTEO/MT

- Doel : herstellen van het verloren evenwicht in een lichaam
- Therapie : opzoeken van de basisoorzaak en behandeling door middel van, meestal zachte, manuele technieken/zachte manipulaties
- Holistisch en causaal : een orgaanprobleem kan aan de basis liggen van een blokkade in de rug waardoor een hond bijvoorbeeld minder goed presteert of gedragsverandering laat zien = oorzaak-gevolgketen

53

FYSIO/OSTEO/MT

Samenvatting :

- Al dan niet specialisatie in de fysiotherapie
- Het lichaam functioneert als een eenheid en is zelf-regulerend
- Doel : evenwicht in het lichaam herstellen
- Therapie : holistisch en causaal, zachte manuele technieken

54

FYSIO/OSTEO/MT

- Belangrijkste verschillen :
 - MT is een specialisatie in de fysiotherapie
 - Osteopathie niet noodzakelijk
 - Fysiotherapie : het bewegingsapparaat
 - MT : de gewrichten
 - Osteopathie : heel het lichaam

55

FYSIO/OSTEO/MT

Fysiotherapie : massage, mobilisatie, oefentherapie, fysiotechniek, adviezen

MT : tracties en translatorisch glijden (gewrichten)

Osteopathie : zachte, manuele technieken/manipulaties (Wervelkolom!)

56

FYSIO/OSTEO/MT

Fysiotherapie : oorzakelijk en symptomatisch

MT : oorzakelijk en symptomatisch

Osteopathie : oorzakelijk

Fysiotherapie : stoornissen van het bewegingsapparaat voorkomen en genezen

MT : gewrichtsbewegelijkheid verbeteren

Osteopathie : het lichaam terug in evenwicht brengen

57

Bijdrage van fysio/osteo in management van gedragspatienten

- Vaststellen/uitsluiten pijn als onderliggende oorzaak van gedragsverandering
 - Subtiële fysieke klachten
 - Weke delen problematiek/rugproblematiek
 - DA wilt vertrouwen van hond behouden, wilt geen pijn uitlokken
 - Te veel stress bij DA, niet te onderzoeken
- Vaststellen hypertonie/blokkades tgv van stress maar wat stress in stand houdt of verergert
 - Viciëuze cirkel

58

Pain and problem behavior in cats and dogs

28-82% behavioural cases = pain related

59

Pain and problem behavior in cats and dogs

• Eerst screenen op pijn/eliminieren	<u>Chronische pijn</u>
• Pijn kan de oorzaak zijn	• Behavioural signs
• Pijn kan 1 of meerdere klachten veroorzaken	• Diagnose moeilijker
• Pijn kan escalatie van gedrag geven	• Multidisciplinair

60

Pain and problem behavior in cats and dogs

Acute pijn

- Pijnsensatie in hersenen
- Vermijdingsgedrag
- Emotionele reactie

Chronische pijn

- Geen verband met initiële nociceptie
- Sensatie wordt pijn

61

Pain and problem behavior in cats and dogs

Somatisch

- Duidelijke lokalisatie

Visceraal

- Niet duidelijk gelokaliseerd
- Rugpijn/buikpijn

62

Wanneer fysio of osteo

Fysio :

- Manken
- Gewrichtsproblematiek
- Weke delen

Osteo :

- Onderliggende orgaanproblematiek
- Rug- en nekblokkades

63

Correcte opleidingen, huidige situatie

- Fysiotherapie en osteopathie voor dieren maken een opmars in België
- Nog geen erkend beroep
 - wildgroei van niet gediplomeerde therapeuten
 - dierenartsen zijn nog niet allemaal bekend met de beroepen

64

Correcte opleidingen, huidige situatie

Verschil met bvb Nederland :

- Erkend beroep
- Controle van diploma
- Doorverwijzing
- Bijscholingen verplicht
- Controle van titel en uitvoering behandeling

65

Correcte opleidingen, huidige situatie

Wat is de correcte opleiding/vooropleiding :

Dierfysiotherapie :

- Vooropleiding dierenarts of master (!) kinesitherapie
- Voortgezette opleiding :
 - Dierfysiotherapie Gent
 - Dierfysiotherapie Barneveld
 - Dierfysiotherapie Syntra
 - Canine rehabilitation Institute (CCRT)
 - University Tennessee (CCRP)

66

Correcte opleidingen, huidige situatie

Wat is de correcte opleiding/vooropleiding :

Dierfysiotherapie :

- Dierenartsassistenten mogen (na opleiding) bepaalde handelingen uitvoeren onder directe supervisie van een dierenfysiotherapeut/DA
 - Canine Performance Assistant Vives
 - Certified Canine rehabilitation Nurse/Assistant

67

Correcte opleidingen, huidige situatie

BACAP :

- Belgian Association of Certified Animal Physiotherapists
- www.bacap.be

68

Correcte opleidingen, huidige situatie

Wat is de correcte
opleiding/vooropleiding :

Osteopathie :

- Medische vooropleiding
- Vervolgopleiding aan een erkend instituut bvb
 - ICREO
 - Vluggen instituut
 - ...

69

Welke info voor efficiënte doorverwijzing

- Betrokken partijen :
 - Eigenaar
 - Patient
 - Dierenarts
 - Gedragsdeskundige
 - Fysiotherapeut/osteopaat
- Andere kijk op hond/kat
- Communicatie zeer belangrijk

70

Welke info voor efficiënte doorverwijzing

Eigenaar:

- Weet soms maar de helft van het verhaal
- Durft gedrag minimaliseren (eigen kind schoon kind)
- Kan gedrag en ernst/gevaar ervan niet altijd inschatten
- Heeft soms schrik van eigen hond
- Wilt geen restricties of hulp in onderzoek

Patient :

- Stress
- Pijn
- Negatieve ervaring
- Angst

71

Welke info voor efficiënte doorverwijzing

- Verslagen/voorgeschiedenis
- Filmpjes
- Foto's
- Subtiele/vertrouwelijke info
 - Info eigenaar
 - Info patient

72

Welke info voor efficiënte doorverwijzing

- Liefst op voorhand zodat dossier kan ingelezen worden en bijkomende info kan opgevraagd worden of noodzakelijk overleg kan plaatsvinden
- Het Waterhof :
 - Mail
 - Whatsapp
 - Messenger
 - We transfer

73

Aanpak gedragspatient

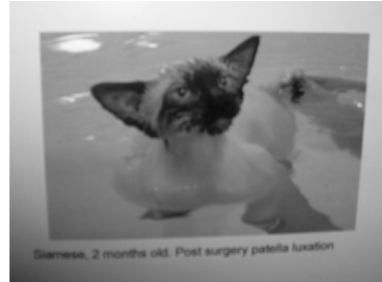
- Intake/voldoende tijd/planning
- Instructie eigenaar
- Tafel/behandelmat
- Halsband/muilband/kraag
- Vlaggetjes
- Achterdeur
- Rustige omgeving

74

Katten

- HD, patella, artrose, neuro
- Minder aangeboren gewrichtsaandoeningen
- Meer ROM/flexibiliteit
- Senior/overgewicht
- Minder problemen met het bewegingsapparaat
- Letsels tgv trauma

75

Katten

- Gedrag (andere dieren/mensen)
- Slaapgewoontes
- Eetgewoontes
- Verzorging
- Kattenbak
- Krabpaal
- Minder actief (springen, spelen, trap)
- Nagels
- Gewicht
- Aaien/borstelen
- Sproeien

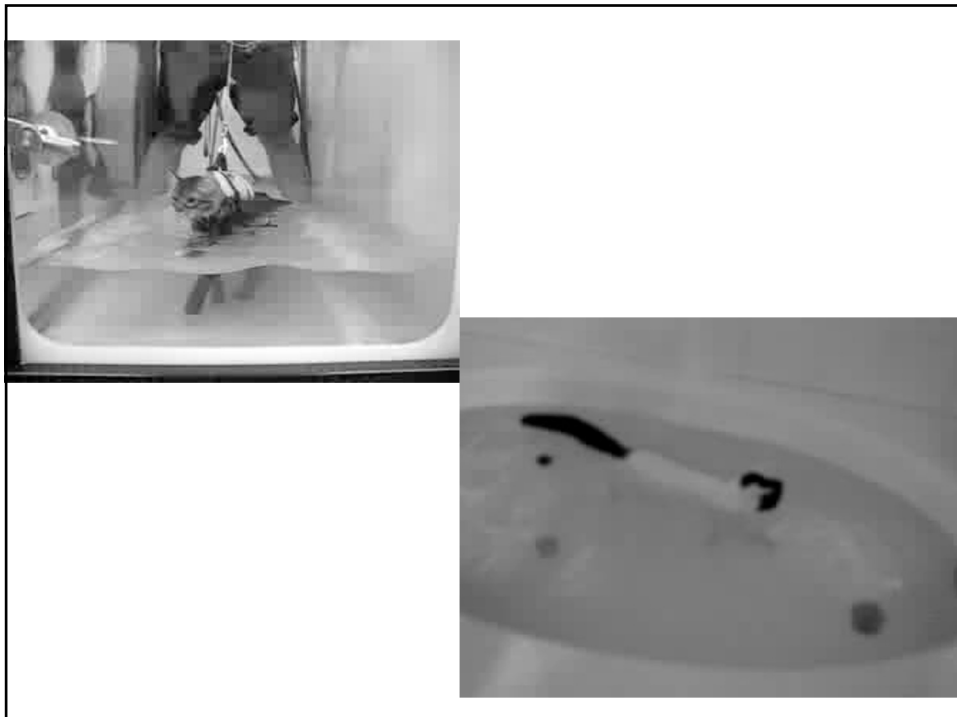
76

Katten

- Fysio en hydro afhankelijk van kat tot kat (en van eigenaar)
- Eten hoger zetten
- Tussen"verdiepjes"
- Spelletjes

77

78

Katten

- Krabpaal
- Kattenbak
- Eet/drinkbak
- Slaapplaats
- Trap

79

Katten

Gewicht :

- Welk eten/snoepjes
- Voeding aanpassen aan activiteit
- Eetbak hoger zetten
- Activeren

80

Katten

Oefeningen kat :

- Minder tolerant voor nieuwe/onbekende activiteiten
- Oefeningen die kat al kent en leuk vindt

81

Katten

Speeltjes :

- Eigenaar betrekken bij favoriete speeltjes (sommige katten spelen niet in vreemde omgeving)
- Instructies naar eigenaar
 - Duur
 - Gebruik speeltje
 - Welke bewegingen wel/niet
- Positie van speeltje veranderen om gelijk gebruik voorpoten te stimuleren
- Speeltje over grond voor stimulatie voorpoten en achterpoten

82

Katten

- Led lichtje
 - Ondergrond
 - Snelheid/afstand
 - Tegen muur voor extra stretching
- Bekend stimulerende activiteit

Snoepjes :

- Snoepje volgen
- Soms moeilijker in meer gecompliceerde cases
- Overgewicht!!

83

84

84

CASES

85

RONAN

- Border collie
- MN
- 4yo
- Agility
- 5 steps “stiff” RF after rest after training

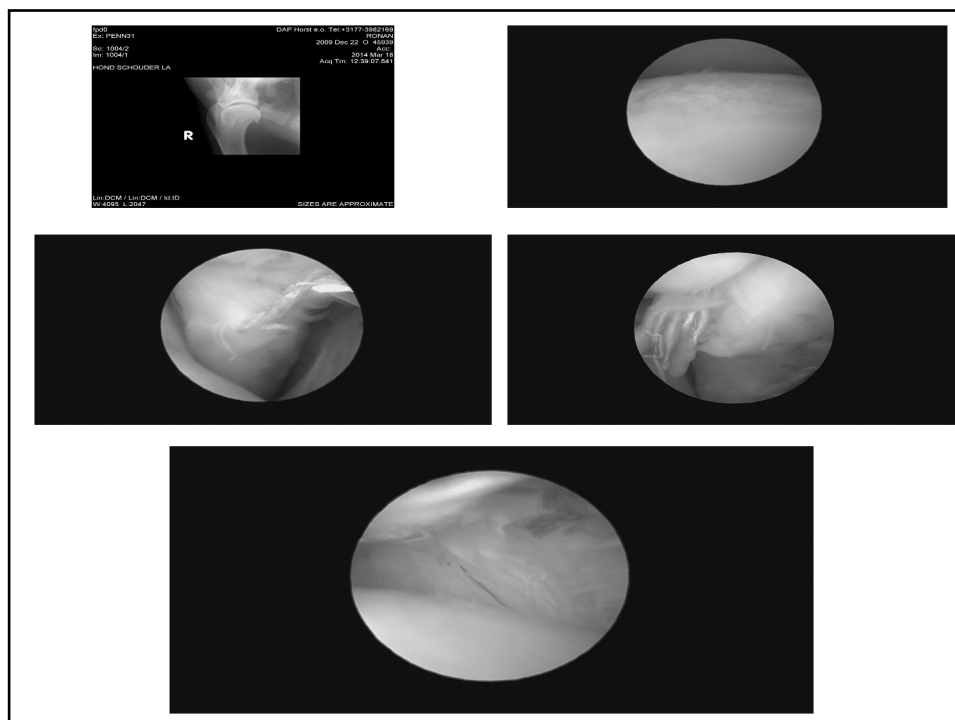
86

RONAN

- FI GH : pain +, PROM fl -
- Palpation medial shoulder pain +
- TP triceps + lat dorsi
- Flexibility subscap -

87

88

Jerome

89

90

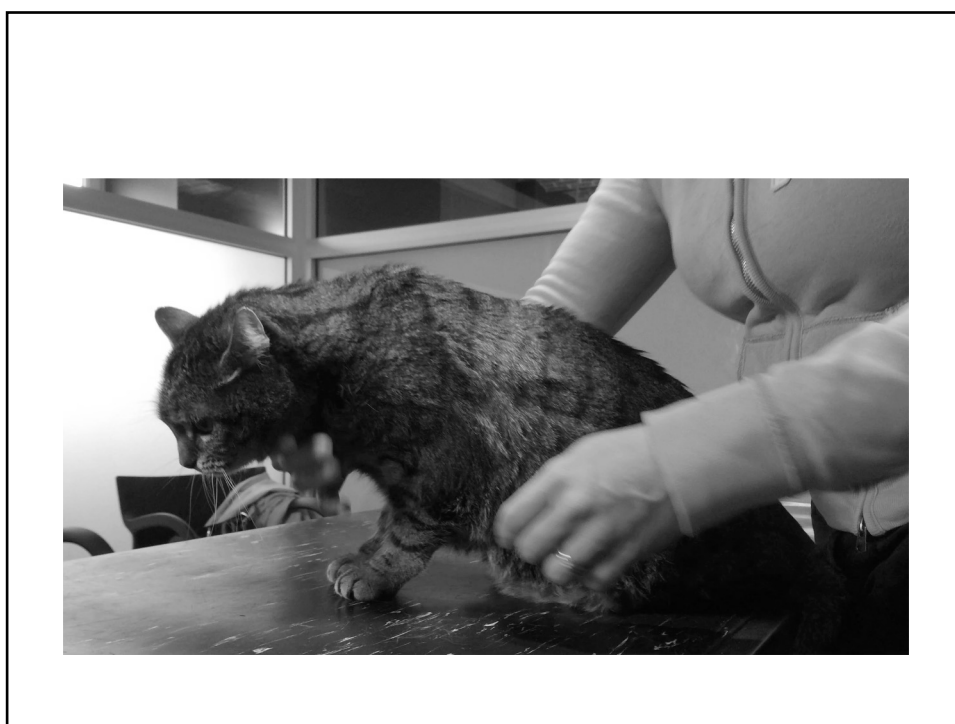
91

92

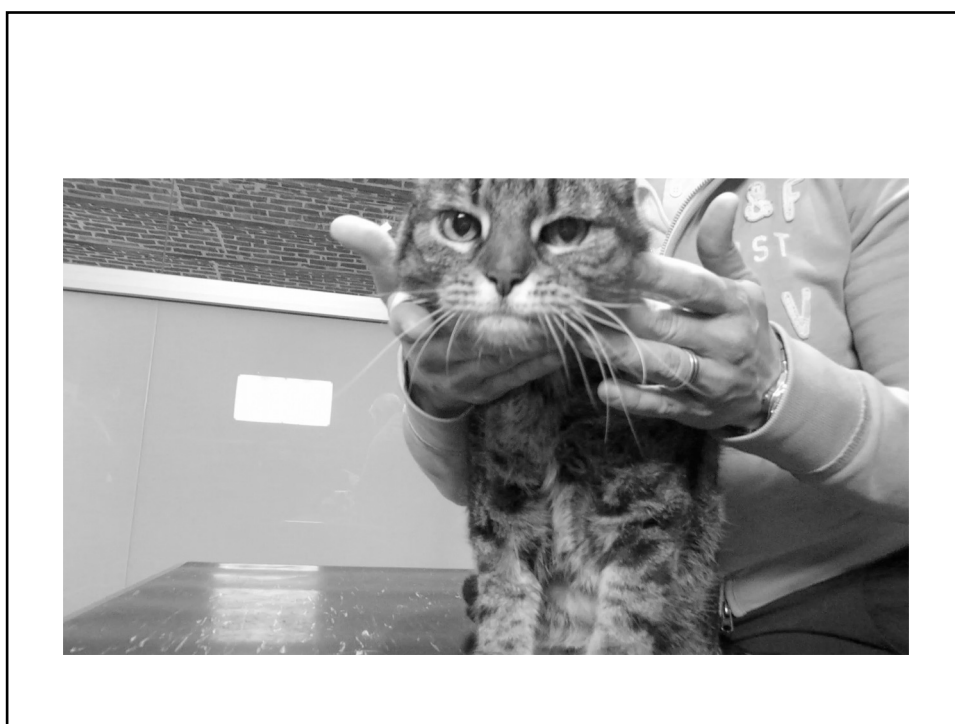
93

94

95

96

CONCLUSION

- Onderzoek/behandeling honden/katten
 - Multidisciplinaire aanpak
- Ken het ras, herken signalen en het klinisch beeld
- Communicatie!!

97

Thank you

Het Waterhof

Animal rehabilitation Center
Velm, Belgium

98